

3285
EL DETECTIU

JEPH-RŌCH HOMS

Parodia en un acte y tres quadros, de Salvador Bonafila.

Preu: 2 rals.

10

El Detectiu Jeph-Roch Boms

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

EL DETECTIU

Jeph-Roch Homs

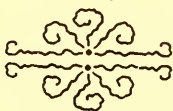
CONSECUENCIA BURLESCA

EN UN ACTE... D' HEROISME Y TRES QUADROS

ORIGINAL DE

SALVADOR BONAVIA

Estrenada en el Teatre Principal, el dia 28 de Desembre de 1908.

BARCELONA

IMPRESA DE SALVADOR BONAVIA

CARRER DE PETRITXOL, 2.

1909.

PERSONATGES

DONYA SILVERIA.—Es la característica, la esposa de JEPH-ROCH, que està engrescada ab la *carrera* que ha emprès el seu marit y se cuyda de tot... menys de la part domèstica. Vesteix una mica empolainada, tot y anant d'estar per casa. Te uns 45 anys.

TIMORATA.—Filla de Donya Silveria; té vint anys y festeija ab en GUILLEM; es endressadeta y procura fer goig encare que siga sols pera agradar al seu promès.

JEPH-ROCH HOMS.—Quefe de la familia; un tipo d'aquets que's creuhen tenir *talent natural*, que totes se les pensen y sempre la *ensucian*. Es un burgès retirat, ab bona renta y que, no tenint rès que fer, li ha agafat la manía del detectivisme. Vesteix com en Gimenez, quan aquest fa de *Xerlo Jolms*, y procura imitar ses *poses* comicament. Per més que tots els altres personatjes vagin d'istiu, aquest durà abrich, bata, etc.

GUILLEM.—Es el promès de la Timorata; xicot molt viu y humorístich en tot.

DON PAU.—Te uns 60 anys y es propietari de la casa, vehí del pis de dalt y admirador de JEPH-ROCH. Es de bon caràcter, d'aquells que quan s'enfadan fan riure.

DON PERE.—Es l'antítesis de don Pau; té un caràcter viu y, com a bon negociant, no li agrada perdre el temps.

EL BORNÍ.—Ho es; un tipo d'aquets que van ab els pianos de maneta.

EL XATO.—També ho es. Te el mateix *ofici* que l'anterior.

REPARTIMENT

PERSONATGES

ACTORS

DONYA SILVERIA	D. ^a Enriqueta Guerra.
TIMORATA	» Angelina Balestroni.
JEPH-ROCH HOMS	D. Joseph Santpere.
GUILLEM	» Manel Ballart.
DON PAU	» Ferràn Bozzo.
DON PERE	» Pascassi Mas.
EL BORNÍ	» Jaume Amorós.
EL XATO	» Ferràn Capdevila.

Direcció escènica; Don Enrich Giménez.

L'acció a Barcelona. Època present.

(Dreta y esquerra les del actor.)

Aquesta obra esta inclosa en el Registre de Propietat y tots els drets són del autor; per lo tant qui vulga traduhirla, arrenjarla o plagiarla tindrà d'entendres ab mi (y jo me 'n donaré per orgullós.)

Les companyies que vulguen representar aquesta obra, han de tindre present que *la propietat es sagrada.*, y que el delegat se 'ls presentará pel cobro.

S. BONAVÍA

ACTE UNICH

PRIMER QUADRO

Sala decentment amoblada. Porta al fons; finestra-balcó a la lateral dreta y dugues portes laterals esquerra. Tauleta pera labors de dòna, a la dreta. Taula-escriptori ab llibre damunt, a l'esquerra. Calaixera al fons, dreta. Il·luminació elèctrica ab el corresponent botó pera apagar la corrent quan convingui. En el primer quadro es de nit.

ESCENA PRIMERA

GUILLEM y TIMORATA festejant a la finestra; ella, dins y ell, fòra, però assentat al bordó. A l'aixecar el teló, ellestarà encenent un cigarro, y, probant si tira, dirigirà glopades de fum a n'ella. Bueno, somhi:

TIMO. *Maliatsiga* el tabaco y qui va inventarlo!

GUIL. Ep! No profanis la gloria de ningú. El tabaco es un gran alivi pera l'estómach.

TIMO. Donchs aquest fum me mareja. Si no deixes de fumar, renyirèm.

GUIL. No, renyir, no; abans que separarnos, primer el mon s'ensorrarà; nostra unió es forcosa.

TIMO. Ja pots demanar a Deu perquè el pare ho permeti.

GUIL. Ay, Timorata; si el teu pare ho vol, nostres amors seràn *parennes*.

TIMO. ¿Y si no ho aproba?

GUIL. Allavors ho aprobarà ta mare, y seràn *ma-rennes*.

- TIMO. Si, com les ostres. ¿Y si no aproben cap dels dos?
- GUIL. Allavors .. ens examinarem a Girona, allà 'ns aprobaran.
- TIMO. ¡Que ets baliga-balagal
- GUIL. No ho creguis; soch el teu xicot.
- TIMO. Que sempre estàs de broma.
- GUIL. Lo que estich es... molt incomodo aquí a la finestra; veuràs, feste enllà.
- TIMO. ¿Què vols fer? (*Separantse.*)
- GUIL. Té; ja ho he fet. (*Salta dins ab tota la barra.*)
- TIMO. ¡Reina santíssima! Això es molt atreviment.
- GUIL. Això es molt amor, y no hi ha rès tant dolent com posar obstacles a dos que s'estimin. Y això es un obstacle. (*Per la finestra.*)
- TIMO. No, això es una finestra.
- GUIL. Pera mí no hi ha més finestres que aquestes. (*Per els seus ulls y tractant de grapejarla.*) Els teus ulls, els meus confidents. (*Ella t'esquiva.*)
- TIMO. ¿Quina mena de confidencia es aquesta?
- GUIL. Ells tot m'ho xerran, tu fes el que vulguis y amàgueten tant com vulguis de dirrho, que ells, aquets ullets, tant bon punt jo els interrogui, es desfaràn en explicacions que serà un gust.
- TIMO. Encara 'm faràs riure.
- GUIL. Ja ho vull que riguis. Els joves sempre hem d'estar alegres.
- TIMO. Donchs, mira, ara més que may me fa falta l'alegría, perque aquí a casa, desde fa uns quants dies, desde l'endemà de surtir tu de viatge, que hi regna una serietat ¿com te diré?
- GUIL. Tribualesca.
- TIMO. Justa; aquesta es la paraula. ¿Com ho has endevinat?
- GUIL. M'ho han dit els teus ulls!
- TIMO. Sí?
- GUIL. Y encara 'm diuhen més coses.
- TIMO. ¿Que 't diuhen?
- GUIL. Oh, m'has de permetre que m'hi acosti, pera interrogarlos d'aprop. (*Acostantshi y comprnentla ab la vista.*) Uy! Que te'n passen de coses, noya; tu estàs trista.

- TIMO. Ay, sí! (*Suspirant.*)
GUIL. Y fa set dies que estàs trista
TIMO. Tot el que ha durat el teu ultim viatge.
GUIL. Y durant aquets dies, t'has aburrit, has so-
fert, has plorat.
TIMO. Per tú, Guillèm
GUIL. Ay, Timorata meva. Per mí? ¿Que t'he faltat
en rès jo?
TIMO. No n'estich segura...
GUIL. Això ni en broma! (*Simulant que's formal-
sa.*) Jo soch molt serio en les relacions for-
mals.
TIMO. He rebut mals informes de tu.
GUIL. ¿Qui te'ls ha donat?
TIMO. Un auçellet.
GUIL. Un auçellet? Ja l'estàs enviant a buscar, a
veure si es capàs de sostenirho dayant meul
TIMO. Veus? Aquesta informalitat teva'm fa dup-
tar.
GUIL. ¿Informal jo en qüestions d'amor? Tens de
sapiguer que he donat promeses de casament
a mes de dotze xicotes y . may he faltat a la
paraula!
TIMO. ¡Ay, grandíssim desvergonyit! Això no m'ho
havies dit may. (*Mitj plora.*)
GUIL. Te'n diré tantes de coses que no te les he
dites may...¿veus que si sempre't parlés de lo
mateix, t'en cansaríes de mí?
TIMO. Però això de les dotze promeses...
GUIL. Això ha estat fent comedia al «Centre Nacio-
nalista de Gracia,» ahont ja sabs que taig de
galàn jove. Y, apropòsit: ja vas dir alló a ta
mare?
TIMO. ¿De si'm volía deixar fer comedia? No li
demanaré pas.
GUIL. Perquè?
TIMO. Perque ja sé jo que no'm deixaríja treballar
per cap teatre.
GUIL. ¿Ni pel «Centre»?
TIMO. Ni pel «Centre», ni pera en lloch; y a més la
mare està tant amohinada, que es inútil par-
larli de rès aquets dies
GUIL. Què te?
TIMO. Té, que desde que'l pare va agafar la seba
del detectivisme, que ella no fa altra cosa que

- llegir histories y més histories.
- GUIL. El detectivisme? ¿Pero, còm li ha vingut això a ton pare?
- TIMO. Ha sigut sense avisar. Tu ja sabs que'l pare no va al cafè, no va al Cassino, no va al Teatre..,
- GUIL. 'I on pare no va en lloch, dòna.
- TIMO. Y, està clar, li mancava una distracció. Passava els dies aburrits.
- GUIL. Tant bon empleyo que li hauría trobat jo.
- TIMO. Tú?
- GUIL. L'hauria fet guarda urbà, que no més ho son les persones distingides.
- TIMO. Quan *de la noche à la mañana* s'engresca y diu que vol anar al Principal.
- GUIL. ¿Al pis d'aquí sobre?
- TIMO. No, al teatre Principal, a veure aquest drama que may he sapigut anomenar.
- GUIL. Ah, sí! El *Xerlok Folms, el detective*.
- TIMO. No va tenir ell mal detective. ¿Creus que li va agradar poch aquesta comedia? Els mèrits de aquest senyor... *Folms*, que dius tu, li van quedar tant encastats al cap, que, al día següent, va comprar tots aquets llibrots, que tenen que veure poch o molt ab aquest célebre policia.
- GUIL. Ah, ja comprench! (*Involuntariament tira una glopada de fum a la cara de Timorato.*)
- TIMO. Ufl! Llena el cigarro, home, que encara'm faràs tussir.
- GUIL. ¿Que't creus que soch tant mal-gastador? Encara n'hi ha més de mitj... Digues, digues.
- TIMO. En tot hi veu enredos, tot li semblan histories, tot se ho vol mirar baix un punt de vista policiach y tot son observacions, indagacions suposicions...
- GUIL. Si qu'estèm bons!
- TIMO. Això y la casualitat de portar ell un nom y cognom semblant ab el del celebrat anglès, fa que s'hagi empapat tant d'aquest paper, que en el vestir, en el parlar y en el fumar no fa més que imitarlo.
- GUIL. Pero que no's diu Joseph encare ton pare?
- TIMO. Se diu Jeph, però com que de segon nom propri se diu Roch...

- GUIL. Si.
- TIMO. Fa dirse Jeph-Roch; ara afegeixi que'l seu cognòm es Homs, ja tens el *Jeph-Roch Homs*.
- GUIL. Tens rahó; *Xerlok Folms. Jeph-Roch Homs*. Ja es casualitat. ¿Y vols dir que'n surtirà un Memento de ton pare?
- TIMO. Si fos un *momento* ray, el mal es que hi està tot el día d'aquesta manera.
- GUIL. Donchs, digues que aquest tragí desbarata el nostre plan?
- TIMO. Jo, al veurel aixís, creu, no goso a comunicarli els teus propòsits.
- GUIL. Be li hem de dir un día o altre, perque això d'entrar a una casa d'amagatotis y saltar finestres y estar sempre ab l'¡ay! al cor... no 'm va bé a la cara.
- TIMO. ¿Y si parlantli de tu es disgusta?
- GUIL. Ell sería el que'ns disgustaria a nosaltres. Per dirli que t'estimo y que m'estimes, s'ha d'enfadar?
- TIMO. En tinch la presunció, el pare voldrà un gendre que piqui més alt.
- GUIL. Això ray, enloch de viure en un entressol, pujèusen al quart pis, ¡ja veuràs si picaré alt... quan truqui a la porta!
- TIMO. Calla, tabalot, aquesta informalitat't costarà cara.
- GUIL. Tant si'm costa *cara* com si'm costa *creu*, creu que serà contra la meva voluntat. Quan un home es vol casar, no n'ha de trobar cap d'inconvenient. Informes?... No se n'han de demanar d'informes; el sol fet d'entregarse al matrimoni ja demostra un heroisme y una bondat infinita. ¡Y que hi vagi depressa ton pare a aprofitar la ganga, perquè dintre de pochos dies els gendres se cotizaràn a bon preu!
- TIMO. (*Mirant per la finestra y espantada.*) Reyna Santissima!
- GUIL. ¿Que tens, noya?
- TIMO. ¡Reyna Santissima!
- GUIL. Aixó ja ho has dit abans.
- TIMO. Guillèm, mira, ¿no es el pare aquell que tomba la cantonada?
- GUIL. Justa... Adeu, que si m'atrapava... (*Va per*

- saltar per la finestra; mes ella 'l deté.)*
- TIMO. No, no saltis, que si't topava pel camí, ¡ pobres de nosaltres!
- GUIL. ¡ No 'm coneix pas !
- TIMO. No hi fa rès, ho sospitaria, desde que fa d' aquest *ofici* que totes se les pensa; un petit detall ja li dóna llum
- GUIL. Potser seré jo el *llum*. ¿ Y donchs, que fer, Timorata ?
- TIMO. ¡ Ay, Guillém!
- GUIL. Jo pogués, prou guillaríal
- TIMO. Tota tremolo.
- GUIL. Tranquilisat. ¿ Potser que m'hi encarés ab ton pare ?
- TIMO. Això ni pensarho; té un gènit y un revólver !
- GUIL. At, donchs, amaguem.
- TIMO. Sí; y ahont ?
- GUIL. No tens cap armari per aquí ?
- TIMO. ¿ Que no ho veus que no ?
- GUIL. És la primera vegada que 'm trobo en un pas de comedia sense el consegüent armari.
- TIMO. ¡ Deu meu! ¿ s deus ser aprop !
- GUIL. Amaguem en un quarto... aquest... (*Primera porta lateral esquerra*)
- TIMO. No; es la meva cambra.
- GUIL. Aquesta porta. (*Indicant la segona.*)
- TIMO. No n'hi ha de quartos aquí, tindríem d'atrevessar el menjador y ens trobaríem ab la mare.
- GUIL. No hi ha quartos? Després encare 'm diràn interesat... y 'm caso ab una xicota que no te un quarto per remey.
- TIMO. Ja puja l'escala, li sento el bastó.
- GUIL. Donchs ja puch saltar aral (*Va a la finestra y fa com si volgués saltar.*)
- TIMO. Si; jo apagaré 'l llum y me ficaré al meu quarto; aixís no sospitarà. (*Apaga 'l llum y palpant va per entrar al quarto primer esquerra.*)
- GUIL. Alto, noya, que passen dos urbans. (*S'aparia de la finestra per no ser vist dels d'abaix.*) Però ¿ que has fet ara ?
- TIMO. Salta, que ja es aquí (*Entra al quarto, deixant la porta ajustada.*)
- GUIL. Això d'apagar el llum no m va bé, que jo soch un bon noy y no he vingut previngut... (*Ara som a la parodia de la cambra de la son.*)

Ab el cigarro a la boca, dona algunes voltes per l'escena buscant la finestra. Convé apagar el llum del saló, però no del tot, a fi de que's puguin veure les figures.)

ESCENA I

GUILLEM y JEPH-ROCH HOMS.

(JEPH-ROCH HOMS *es el tipò que s'ha descrit: va ab abrich llarch, tot y sent al estiu, perquè aixís va en Xerlok; porta bastó, perquè en Xerloch en porta; fuma ab pipa perquè també hi fuma en Xerlok, y, en fi, guarda totes les poses del ilusori detective, però deurant ser ridícules y exagerades.*

Al entrar, se queda parat al fons. veu là maniobra del cigarro que serpenteja per la sala; un moment de pausa)

GUIL. (Ja es aquí. Jo li planto cara . ¡que tants romansos! (JEP-ROCH, *inmòvil al fons, se treu un revòlver y l'apunta.*) Qué fa aquest home? ¡Socorrooo!

(*Troba la porta primera esquerra ajustada y entra al quarto, procurant que al tornarli a tancar se'li quedi el cigarro enganxat per fora.*==*Escena final del acte quart de Xerlok-Jolms.*)

JEPH. (*Avansa al prosceni més trvat qu'en Gimenez, mira el cigarro enganxat y diu:*) El cigarro està clavat a n'aquí?... Donchs ell ha fugit per allà.

(*Se dirigeix a la finestra y engega un tret ab la seguritat del home que creu no equivocarse may.*)

CAU EL TELÓ.

SEGON QUADRO

(La mateixa decoració. Es de día.)

ESCENA PRIMERA

TIMORATA, DONYA SILVERIA y DON PAU. (Timorata estarà brodant o cusint prop la porta ahont ha entrat Guillem; donya Silveria, llegint prop la finestra.)

PAU. (*Entrant.*) Dispensi, dona Silveria, pero m'han dit que 'l seu marit era aquí, y baixo pera celebrar ab ell un petit *interview*.

SILV. (*Sense deixar la lectura*) ¡Vès d'hont surt ara aquest ximple!

PAU. (*Extranyat.*) Senyora!

TIMO. *Id.*) Mamà!

SILV. (*Veyent a don Pau y deixant un moment la lectura pera tornarla a reprendre desseguit.*) Perdoni, don Pau, això de *ximple* no anava per vostè, me referia a un personatge d'aquesta obra. Figuris que en el moment més culminant en que *Xerlok Folms* vol atravesar un passeig per agafar a un criminal, li passa un cotxe tant arrant de roba que per poch me 'l deixa difunt.

PAU. Ah! Ja; ¿y vostè, referintse al cotxer, deya...

SILV. ¡D'ahont surt ara aquest ximple!

PAU. Com vostè... pot comprendre, jo ho había interpretat d'altre modo. Y diguim; ¿puch veure al seu marit?

SILV. (*No deixant de llegir.*) Ja es a la pressó, y me 'n alegro.

PAU. (Sorrés) ¿Què diu ara? El senyor Homs es a la pressó?

(TIMORATA comprèn la preocupació de sa mare y ja no fica més cullerada en la conversa, deixantlos a tots dos per beneits. Se ha de tindre en compte que'n GUILLEM està amagat al quarto 1^a. esquerra, de modo que quan se parla d'ell TIMORATA, mostrarà interès mirant de tant en tant la porta del amagatall.)

SILV. (Deixant de llegir.) I ambé me referia al llibre, en Xerlok ha agafat al criminal y l'ha entregat a un *polisman*... A hores d'ara ja deu ser a la pressó.

PAU. Per lo vist la té molt preocupada a vostè aquesta historia.

SILV. Jo per les noveles ho deixo tot. Ab la lectura d'aquestes aventures m'hi extasio... Sols tinch que dirli que, ab aquesta, ja les he llegides nou vegades.

PAU. Donchs digui que s'ho deu sapiguer de me moria.

SILV. No ho faig sols per mi, es per ajudar les aficions d'en Jeph-Rohc.

PAU. Sent aixis, no extranyo que'l seu senyor n'hagi sortit tan bon deixeble d'aquest detectiu anglès.

SILV. El meu marit te talent natural, be m'està el dirho; igual que el Xerlok, ho endevina tot per deduccions, y allà ahont ell no arriba...

PAU. Vosté li deu donar una ajuda.

SILV. Que, en tals casos, may falla.

PAU. Ab aquesta confiansa vinch ara a veure al senyor Jeph-Roch Homs, perquè m'aclareixi un punt que jo el veig molt negre. ¿Vol ferme el obsequi d'avisarlo?

SILV. No es pas a casa en aquest moment.

PAU. Donchs la portera m'ha dit que si.

SILV. Te rahó la portera, però ell no hi es.

PAU. No ho veig gens clar, y desitjaría que'ns possessim d'acort.

SILV. Aviat ho entendrà. (Ab misteri.) En Jeph-Roch, està amenassat de mort.

PAU. ¿Què diu ara?

SILV. Que s'ha armat un complot pera assassinarlo.

PAU. ¿Pera assassinarlo? ¿Y ab quin fi?

- SILV. Ab el fi de que mori. (*Sempre ab mis eri.*)
- PAU. Aixó son *palabras mayores*... ¿Ja està segura de lo que diu?
- SILV. Tant segura com vosté es don Pau y es propietari d'aquesta casa.
- PAU. Pero això seria un crim!
- SILV. Matar a n'ell no fora un crim, sinó molts crims a la vegada, ja que junt ab ell passarien al sepulcre moltes criminalitats qu'están a punt de descobrirse.
- PAU. Si que fóra llastimós.
- SILV. D'aquí pertany el motiu que tenim pera desorientar al públich. Quan ell surt, ningú el veu, fins la portera creu que es a casa. Que 's queda a casa? dihem a la portera qu'ha sortit... y aixís corre la bola. Pero, ara que me'n adono; sègui, home, donguim el sombrero.
- PAU. No, no 's molesti, donya Silveria; ja que 'l seu marit no hi es, m'entorno.
- SILV. Ho sento. pero si s'espera un ratet més, penso que no trigari.
- PAU. Si vol que li sigui franch, pujaré a casa a pendre alguna cosa; això que m'ha contat m'ha impresionat de tal modo que'm sento... 'm sento .. (*Creu defallir y per trobar apoyo agafa una cadira.*)
- SILV. Si, es lo millor que pot fer, sentarse un rato y esperar-lo que vingui. (*El fo seurer casi per forsa, li pren el sombrero y el bastó y ella també sèu.*) Donchs, si, don Pau; cada día li surten nous enemichs al pobre del meu marit. La policia es la seva enemiga, y els lladregots, aquets, desde qu'ell s'ha proposat agafarlos pera deixar Barcelona neta del tot, que han jurat venjarse y son els que n'hi preparen una de grossa.
- PAU. ¿Vol dir, donya Silveria, qu'això no es deliri de persecucions?
- SILV. Ahir ¡mateix, no cal anar més lluny, al entrar a casa en Jeph-Roch, va trovarse ab un subjecte que, al véurel, va fugir, saltant per aquesta finestra, però no sense que 'l meu marit deixès d'engegarli un tret que va causar-l la mort.
- PAU. Això es esgarrifós. ¿Dins de sa casa mateixa

- volien atracar-lo ?
- SILV. Avuy els lladres ho tenen molt ben montat; serveixen a domicili a totes hores.
- PAU. ¿Y ho sab del cert si 'l va deixar *cadàver* ?
- SILV. Per deducció. ¿Quan se li mort un conegut, vostè 'l torna a veure més ?
- PAU. No, senyora.
- SILV. Donchs igual va passar ab aquest subjecte, després d'etjegarli el tret, vam buscarlo y no el vam trobar en lloch.
- PAU. Sab que per fer això's necessita molta valentía y sanch freda ?
- SLV. Vostè ho ha dit. (*Se sent el timbre de la porta d'entrada*)
- PAU. Ara deu ser aquí. (*S' aixeca, satisfet.*)
- SILV. (*A Timorata.*) Noya, vés a obrir. (*Aixecantse també. A don Pau.*) No, no es ell, ell entra sense fer soroll.
- PAU. Com el Comendador.
- SILV. Just; com el Comendador, se filtra per les parets.
(*Sense fer soroll apareix al fons en JEP-ROCH HOMS, qui's queda immovil al mitj de la porta. DON PAU, quan sent que donya SILVERIA diu se filtra per les parets, se tomba y se troba de front al estaquirot, motivantli això el consegüent sust.*)

ESCENA II

Els mateixos y JEPH-ROCH HOMS.

- PAU. Ayl... Quin sust... (*A donya Silveria.*) ¿No deya que no trucava ?
- JEP. Aquesta es la meva costúm, pero en les actuals circumstancies me convé despitar fins a la mateixa familia.
(*Ab tota la serietat y més tivat que 'l mateix bastó que porta a la mà, entra a la sala, donant un cop d'ull general.*)
- SILV. Timorata! ¿Què fas aquí parada? La bata, dona, la bata!
(*Desde que tenim en JEP-ROCH en escena, que tothom està pendent de son rigor; ningú gosa a obrir la boca sens el seu permís. TIMORATA*

entra al quarto segon esquerra y surt desseguida ab una bata llarga; mentrestant donya SILVERIA treurà el barret del cap d'en JEP-ROCH, recullirà el bastó y l'ajudarà a posarse la bata, tot ab molta pausa. Al últim don PAU sembla que vol trencar el silenci y diu:)

PAU. Un servidor...

SILV. *(Reptantlo.)* Pst! Calli!. Espera a que ell l dirigeixi la paraula.

(Altre pausa. Donya SILVERIA treu una pipa del calaix del cscriptori y la dóna a JEP-ROCH, aquest l'encent ab tota la calma, dóna un vol per la sala, mira ab sigili er la finestra, si, asseu darrera del escriptori, ab aire d'Emperador, y diu a les dones.)

JEP. Retireu-vos.

(Elles se'n van, segona esquerra.)

ESCENA III

D. PAU y JEPH-ROCH HOMS.

JEP. *(Ab amabilitat seria.)* Sègui, don Pau, si es servit.

PAU. Sentiria que...

JEP. *(Interrompentlo)* Esperis

(S'aixeca, va a la porta del fons, mira y escolta; va a la finestra a girar y mira al carrer treyent un xich el cap; després s'aixeca, s'espolsa els genolls, fa una rialleta com volent dir: Què'n soch de viu! y torna a son lloch.)

Pot continuar.

PAU. La seva senyora ja m'ha enterat del tráfech que vostè està passant, y, si no fos perque m'interessa sapiguer el resultat de l'assump-to que tinch pendent, no 'l molestaría, cregui.

JEP. Què li passa, don Pau?

PAU. Rè; y perxò tinch por de que'm passi al guna cosa.

JEP. Molt important deu ser, per quant se ha llevat tant d'hora, ha pres el xacolata a corre-cuita y ha baixat aquí sense llegir el Brusi, trencant així la seva costúm diaria.

PAU. Senyor Jeph Roch, me fa quedar parat. Qui li ha dit tot això?

- JEP. Les meves deduccions.
- PAU. Això no es possible!
- JEP. Vegi si ho endevino.
- PAU. És que algú li deu haver contat.
- JEP. Qui? Si ara mateix arribo y sóch fora de casa desde... que n'he sortit.
- PAU. Donchs ¿Com ho sab que m'he llevat d'hora?
- JEP. Quan jo he baixat aquest dematí, a les set, a la porteria, pera recullir el diari, he vist que'l de vostè ja no hi era; això indica que vostè ja s'havia llevat y li havien pujat el diari, que altres dematins a les deu encara el llegeix el marit de la portera.
- PAU. Just. Y com ho sab que he pres xacolata?
- JEP. Un home que està suscrit al *Brusi*, per torsa té de pendre xacolata.
- PAU. Magnífich! Y digui: com endevino que'l xacolata l'he pres a corre-cuyta?
- JEP. Molt senzill. Ho ha fet ab tanta precipitació que ni menys s'ha cuidat de posarse el *babero*; això ho demostra aquesta goteta de xacolata que *lluheix* en la petxera de la camisa; miri-seho. (*Li dona un mirall de mà, don Pau s'ho mira y s'ho aixuga ab un mocador.*)
- PAU. A vostè si que ningú li pot amagar l'ou... Però, escolti: ara recordo que vostè ha dit que jo havia baixat sense llegir el diari, trencant la meva costum, y això, si bé es veritat, com ho pot endevinar havent dit abans que a les set he enviat a recullir-lo a la porteria?
- JEP. Efectivament, no me'n retracto, vostè ha enviat a cercar el diari, però quan l'ha tingut adalt, ni tant sols lo ha obert, puig si això hagués fet s'hauria enterat d'un anunci que hi ha en la primera plana, que diu: «Duros á cuatro pesetas, Calle tal, número tal.» Y si vostè hagues vist aquest anunci, creu que fóra aquí ara?
- PAU. (*Aixecantse*) ¿Ahont diu que es això?
- JEP. Calmis, home, calmis y sègui, son duros falsos, sab?
- PAU. Ah; sent aixís no'm convé (*Sèn.*)
- JEP. Y ara, si li sembla, podem anar al gra.
- PAU. Ja hi estèm anant. Pari atencio en tot lo que li diré y vegi què hi veu en tot aquest embo-

lich. Jo he estat jove, y, en aquella edat en que les forces son vigoroses .. en aquella edat en que's te dalit per tot, jo, vaig ferme un tip de treballar.

JEP. ¿Quin ofici tenia?

PAU. Era taper, a Palamós.

JEP. Be, si: treballava el suro.

PAU. Allí vaig coneixe a la que fins ara ha estat la meva senyora.

JEP. ¿Com s'entén *fins ara*?

PAU. Si, senyor, desde ahir que soch viudo.

JEP. ¿S'ha mort donya Ramona?

PAU. No, desgraciadament; soch viudo... ab dòna, ¿còm li diré? Una especie de *viudo honorari*, ¿sab? Però, no adelantèm els aconteixements y reculèm.

JEP. Enrera, donchs.

PAU. La Ramona, que abans també era més jove que ara, va cautivar-me contra la voluntat dels seus pares, y dich *contra la voluntat*, perquè aquets pretenien casarla ab un cosí d'ella que l'anomenaven *primo*, perquè era castellà; que ella'l tenia tot el día cusit a les falldilles y jo el tenia per un beneit. «Que si't casaràs ab el *primo*, que si no t'hi casaràs», la qüestió es que al cap de poch, ab el consegüent disgust dels pares de la Ramona, aquesta va casarse ab un servidor.

JEP. Prenentlo a vostè pel *primo*.

PAU. Si, senyor; al poch temps de casats ..

JEP. Als set mesos.

PAU. ¿Com ho sab?

JEP. És de creurer. La seva senyora va proporcionar-li la ditxa d'abrassar un fill.

PAU. Ara si que s'equivoca; va ser una filla, setmana, però que ningú ho haguera dit al vèu-rela tant plena y grassota.

JEP. Y la noya va anant creixent

PAU. Y jo treballant cada día més; fins queu un día..

JEP. Va comprar un dècim de Nadal.

PAU. ¿Com ho sab?

JEP. Y va treurer la grossa.

PAU. ¿Com ho sab?

JEP. Y va deixar el treball manual per l'intellectual. ¿Veu, home, si hem adelantat feyna ab

poch rato?

PAU. Be, però; ¿qui li ha explicat la meua biografia. senyor Jeph-Roch?

JEP. Son deduccions meves Miri, vostè era un treballador, un trist treballador, casat y ab familia Ara es l'amo d'aquesta casa. ¿Com s'ha efectuat la riquesa? i treballant y mantenint la familia es impossible adquirir cap finca; vostè es honrat; ab honradesa ¿com poden guanyarse vuitanta mil duros que val la casa? És impossible. *ergo* vostè va treure una rifa. Treure la rifa sense jugar, es impossible... *ergo* vostè va jugar, y, per jugar, va comprar un dècim. La sort havia de ser grossa... *ergo* la rifa va ser la de Nadal. Un cop propietari y ab bona renta ¿qui treballa? Mes, ¿un home decent por estar sense fer res? No senyor; perxò vostè va deixar el treball manual y va dedicar-se al treball de cap

PAU. De cap... de les maneres podia presumir que vostè hi veyés de tant lluny, senyor Homs; cregui que estich meravellat.

JEP. Y ara procuri acabar aviat, perquè estich veient que tocaràn les deu

PAU. (*Mira el rellotge de butxaca*) Si tot just són les nou y cinch

JEP. Perxò estich veient que tocaràn les deu... abans d'una hora.

PAU. Donchs, seré breu Vostè sab que'ls meus vehins, els de la segona porta del pis que habito, van despedirse el mes passat.

JEP. Sí, y també sé que van anarse'n.

PAU. ¿Com ho sab?

JEP. Perquè vaig veurer papers als balcóns... y després va llogarlo un'altra familia, perquè els papers ja no hi eren

PAU. Aquets nous estadans.. son una familia composta de pare, fill ..

JEP. Y Esperit Sant.

PAU. Amén... dich, anèm al assumpto. Aquest senyor parla molt bé el castellà, y, segons va dir, té un germà a Palamós, lo que va donar motiu perquè intimessin ab la meua ex-muller, ja que van resultar casi coneguts.

JEP. El germà de Palamós, també es castellà?

- FAU. No li sabria dir.
JEP. El d'aquí, s'escríu ab el d'allà?
PAU No n'estich enterat.
JEP. ¿La senyora de vostè coneix al *castellà*... o al *que està aquí*?
FAU Ja veurà, tinch tantes coses al cap, que ja no sé ahont sóch.
JEP Ho crech
PAU El fet, en concret, es que la meva filla fa dies que festeija ab el fill del vehí, y que avuy, al despertarme m'he trobat sense la filla y sense la mare.
JEP Ja ho veyá venir això ¿Ha demanat auxili al vehí?
PAU Y el vehí no hi era; sols he trobat aquest paquet de diners damunt la calaixera, que's l'import de la mensualitat que encare'm devía.
JEP A veure, fassi el favor. (*Dou Pau li dona un cartutxo de duros.*) ¿Quina cantitat hi ha d'haver aquí?
PAU Dotze duros.
JEP. ¿Els ha contat?
PAU No hi estat per'xò
JEP Contemlos, donchs. (*Els conta y els deixa per sobre la taula.*) Y, digui: ¿què vol sapiguer ara?
PAU Senzillament, lo que'n pensa vostè de tot això
JEP Déixim reflexionar. (*Queda ab la pipa a la boca, recolsat a la taula y omagantse la barba ab la mà.*)
PAU. (*Al cap d'un rato.*) ¿Té alguna pista?
JEP. Sí, senyor (*Sempre reflexiu.*)
PAU. Ah! Desconfia, oy?
JEP Sí.
PAU Y de qui desconfia?
JEP De mi mateix.
PAU. ¿Que diu ara?
JEP. Desconfio de mi mateix, perquè tinch por d'equivocarme.
PAU. Sumi be, donchs. (*Ab ansietat, fins que Jep-Roch comensa a explicar-se.*)
JEP. Ah! ja tinch un cap del fil.
PAU. No'l deixi anar.
JEP. Ja en tinch un altre.

- PAU. Agàfil fort.
JEP. Ja lligo .
PAU. Fassi un nús.
JEP. Alto! Se ha trencat el fil!
PAU. Ja m'ho pensava! Busqui un altre fil, potser.
JEP. No en trobo cap més .. Ah, ja'l torno a tenir.
PAU. Me fa estar ab ansia.
JEP. Si, sí; això es això (*Enrahonat per sí.*)
PAU. Acabi d'un cop, senyor Homs, ¿què'n pensa?
JEP. Ja està; s'hi pot pujar de peus. Escoltim sens interrompre, y després esclamis tant com vulgui.
- PAU. Sóch tot orelles
JEP. El cosí de la seva senyora, el *primo* que vostès li deyen no era tal primo, sinò un andalús molt embustero, que al veures perdut el seu ideat matrimoni, va entornarsen a son pais natal y allí va casarse, de quin matrimoni va sortirne un fill, morint després l'esposa. En pau descansi. Vevent aquest senyor que'ls negocis per Andalusía anaven malament, va agafar un grapat de duros y vingué a establirse aquí, y, al trobarse davant de vostè, va inventar lo del germà de Palamós per despistar-lo. Ahir vespre, ell, el seu fill, donya Ramona y sa filla van fingir que anavan al *Cine-Teatre* del Parch y... allí van perdres entre la verdor.
- PAU. ¿Y vol dir que no tornaràn del *Cine-Teatre*?
JEP. Ay, don Pau, *ci ne-te atre* candela per' anar al llit, cregui que se n' hi anirà a les tosques.
- PAU. Això es una ignominia!
JEP. Això es un adulteri.
PAU. Bé... ¿y qui m'ho assegura que aquest fulano va anar a... ahont?
JEP. A Sevilla.
PAU. Va anar a Sevilla, y tot aixó que diu?
JEP. Dich que *va anar*, perquè ara n'ha tornat, y, per *tornar* es precis *anarhi*.
- PAU. Y com ho sab que ve ara de Sevilla precisament?
JEP. ¡Mare de Deu! Home, no sigui tant ton... Miris aquets dotze durcs... ¿veu? tots dotze son sevillans.
PAU. No vull sapiguer més, me'n vaig! (*S'aixeca*

precipitat, agafant el sombrero y el bastó.)

- JEP. (*També aixecantse.*) Ahont va tant desesperat?
PAU. No ho sé. *En busca de mi honor*—perdut entre la verdor! (*Mutis fons.*)
JEP. Aquest home farà un disbarat. (*Va darrera d'ell cridant.*) ¡Don Pau, don Paul! Escolti, home!

ESCENA IV

TIMORATA y GUILLEM.

(Surt Timorata, segona esquerra, y va a la primera, obra ab clau y crida desde fora;)

- TIMO. Guillèm!... Guillèm!... No contesta! Guillèm!
GUIL. Per ahont? (*Surtint ab despreocupació.*)
TIMO. Fuig!
GUIL. Però, qualsevol se creuria que soch un malfactor jo... Quin mal he fet pera fugir? Y com vols que me'n vagi, si ton pare deu ser aqui mateix? Oh, y després de lo que he sentit..
TIMO. Què has sentit?
GUIL. M'he enterat de tot. Y ja't pots donar per casada, perque jo avuy no surto d'aqui sense trencar .. tractes.
TIMO. No't fassis ilusions.
GUIL. Ah, y de pas vull curar a ton pare, a ta mare y a tu.
TIMO. Es el pare; amàgat
GUIL. Vina ab mi, que t'explicare que penso fer.
TIMO. Que n tens poch de seny!
GUIL. Es que m'hi aborreixo, fent monòlechs aqui dintre!
TIMO. Calla, tabalot, calla y entra, que quant serà hora ja n'eixirás
GUIL. Donchs mira, quan vegis que per l'oscletxa de la porta surt un paper, estira'l y fes lo que en ell te digui.
TIMO. Ja es aqui; entra (*Tanca a Guillèm al quarto.*)

ESCENA V

TIMORATA, JEPH-ROGH HOMS. Després D.ª SILVERIA.

- TIMO. (*Veyent entrar a son pare.*) Creya que era fora, papà.

- JEP. He sortit darrera de don Pau, he tractat de calmarlo, però no l'he convensut; tinch por de que'n fassi alguna.
- TIMO. Però què li passa a don Pau?
- JEP. Lo que Deu fassi que no 'm passi may a n'a mi, noya.
- TIMO. Una desgracia?
- JEP. Segons com se mira es desgracia, y segons com se mira . fa gracia.
- TIMO. No l'entench.
- JEP. No vull pas que m'entenguis; es un cas... com t'ho diré?... La seva senyora. sabs?
- TIMO. Sí, donya Ramona.
- JEP. Donchs, donya Ramona a don Pau... sabs? ja veuràs, t'ho diré ab metàfora.
- TIMO. A veure, digui.
- JEP. Afigurat que don Pau es un polítich que sempre ha estat al candelero, y que ara l'han deixat cessant.
- TIMO. Però. que no es dels d'en Maura?
- JEP. No, filla; ho era dels d'en Maura; ara es dels d'en *Miura*.
- SILV. (*Entrant precipitadament.*) Ah, ets aquí? Me n'alegro No surtis pas de casa, ¿sents? (*A Fepl-Roch.*)
- TIMO. Què passa, mamà?
- JEP. Me vigilan la casa, ja ho sé.
- SILV. Què sabs?
- JEP. Volen atracarme y, pera ferho, se valdràn de tots els medis.
- SILV. Qui't parla d'això ara? Dich que no't moguis de casa, perque don Pere acaba d'enviar un recado dihent que vol veuret ab urgencia y que vindrà desseguida.
- JEP. Vols dir don Pere del magatzèm d'aquí sot.?
- SILV. El mateix; està que no hi veu, pobre senyor
- JEP. Què li passa?
- SILV. S'ha comès un robo important en la caixa de caudals.
- TIMO. Un robo? Y no saben qui ha estat?
- JEP. (*Com si ja ho hagués endevinat y sentenciós.*) Algun lladre, segurament
- SILV. Per xò vol pujar, perque diu que té confiansa en que tu trobaràs la pista.
- JEP. Portem la pipa.

- SILV. Però, que no ho veus que estàs fumant?
JEP. Deixenme sol, donchs.
SILV. No; jo vull quedarme. per si't soch necessària en alguna cosa.
TIMO. Jo també, perque tinch por sola allà dins.
JEP. Bueno; quedeuvos
TIMO. Què busques, mamà? (*A donya Silveria que mira els llibres de damunt l'escriptori.*)
SILV. 'Busco *Les ulleres d'or.*
TIMO. Ulleres? No'n gastes pas.
SILV. No, dona; es un episodi d'en *Xerlok Folms*, que estich llegint y que no'l trobo enlloch.
TIMO. Ah, sí; aquesta nit passada jo m'he adormit llegintlo.
SILV. Així, donchs, vaig a buscarlo al teu quarto. (*Va cap al quarto, mes Timorata la deté.*)
TIMO. No, mamà, no hi es al quarto.
SILV. No dius que? ..
TIMO. Si, però .. es que aquesta nit n'he passat una bona part aquí a la sala.
JEP. Aquí a la sala? Y què feyes?
TIMO. Llegia això de *Les ulleres* .. de la mamà. Ah, m'rissho: aquí.
SILV. Bona minyona.

ESCENA VI

DITS Y DON PERE.

- PERE. Ja soch aquí.
JEP. Hola, don Pau, com estàs? (*Li allarga la ma, però l'altre ni menos s'hi fixa.*)
PERE. Deixis de compliments y segui. L'assumpto que'm porta aquí es urgentíssim y espero que vostè m'hi donarà un cop de ma.
JEP. Demà? Ara mateix, si vol.
(*Tots seohen, menos Timorata que, fent veure que s'entreté per l'escriptori, vigila la senyal que té de fer en Guillèm desde dins. Aquesta escena convé que no s'assemblí ab la de don Pau, de modo que en Jeph-Roch, don Pere y donya Silveria seuran al mitj de la sala; don Pere al centre; donya Silveria's distreu llegint el llibre que li ha donat sa filla, però ab la imaginació a la conversa. Està entès?*)

- PERE. Ja sab que la casa «Pere Graner, fill, Societat en Comandita», acaba de ser víctima de un robo.
- JEP. Sí senyor; ho acabo de sapiguer... millor dit, ho comenso a sapiguer.
- PERE. Aquest robo s'ha comès en la caixa de caudals, per valor de deu mil pessetes.
- JEP. Y quina cantitat hi havia en caixa?
- PERE. Unes quaranta mil pessetes.
- JEP. Y habeatnhi quaranta mil, sols n'han robat deu mil? Quin lladre més honor t!
- PERE. Ara ho ha dit; per mi aquest lladre es una persona decent ab qui nosaltres hi debèm tenir tota la confiança, puig de no ser així, ¿com se comprèn que obris la caixa sense fractura de cap mena y la tornés a tancar, deixantla igual que estava?
- JEP. És a dir que no hi ha hagut fractura?
- PERE. Ni rès que ho fassi suposar.
- JEP. Així donchs, el lla fregot, o millor dit, aquesta persona honorada, posseheix el secret de la paraula ab que vostè tanca el candat.
- PERE. Així deu ser.
- JEP. El joch de lletres el varia sovint vostè?
- PERE. Desde que festejava ab la meva senyora, que sempre m'he servit del mateix nom, *te amo*.
- JEP. Bè es prou candorós! Y l'havia dit may a algú aquesta paraula *te amo*?
- PERE. A ningú, sols ho havia posat alguna volta en les cartes que dirigia a la meva senyora quan festejavem.
- JEP. Opino que això fa molt poch favor al delinqüent.
- PERE. Què es lo que li fa poch favor?
- JEP. Home, això: que veient que la caixa diu que *te amo*, s'hagi atrevit a robarla.
- PERE. Això es un xisto que li passo perquè'm troba de mal humor.
- JEP. En quina hora ha estat el robo?
- PERE. Aquest demati, de vuit a nou.
- JEP. Com se n'ha adonat vostè de la manca de aquesta cantitat?
- PERE. Al anar a pagar dugues lletres que s'han presentat al cobro avuy, perquè demà es festa.
- JEP. Y quan ha vist el desfalch, què ha fet?

- PERE. He fet tres o quatre exclamacions, que ara no sabria imitar .. y no he pagat les lletres, perque no tenia prous quartos.
- JEP. N'ha donat part a la policia?
- PERE. No encara.
- JEP. Qui ha entrat aquest demati al seu despatx?
- PERE. Una sola persona.
- JEP. Qui?
- PERE. Jo.
- JEP. N'esta segur?
- PERE. De que hi he entrat jo?
- JEP. No; de que no hi ha entrat no mes que vostè.
- PERE. Segurissim.
(*Pausa; JEPH ROCH queda reflexionant y els demès esperant una solució; mentres tant la Timorata veu apuntar el paper per l'esclatxa, va disimuladament a la porta, el treu, el llegeix y surt pel fons.*)
- JEP. Vostès deuen tindre vigilant nocturn al magatzem, vritat?
- PERE. De tota la vida.
- JEP. (*Aixecantse y ab aire de triomf.*) Donchs, don Pere, tinch la satisfacció d'anunciarli que ja he descubert al lladre.
- PERE. (*Aixecantse també*) ¿Que diu ara?
- JEP. Aquest robo no s'ha comès aquest demati, com vostè suposa, sinó aquesta nit passada.
- PERE. ¿Ab què s'funda per creurer que ha estat aquesta nit y no aquest demati?
- JEP. ¿Y ab que s'funda vostè per creurer qu'ha estat aquest demati?
- PERE. Confesso que ho veig molt tosch.
- JEP. Precisament per xò, perque ho veig fosch, opino que'l robo s'ha fet de nit. (*A donya Silveria.*) Depressa, l'abrich, el bastó, el sombrero .. (*Entra al quarto 2.ª y surt desseguida ab l'abrich. Mentres tant en Jeph-Roch s'ha tret la bata.*) De tot això convé que no se'n digui a ningú ni una paraula. (*Agafa'l bastó, se posa el sombrero, xupa la pipa y ab aire de triomfador, dtu.*) Anèm a agafar el lladre.
- PERE. El vigilant del magatzem! (*Jeph-Roch y don Pere, matis fons.*)
- SILV. Vaig a contarho a la portera (*Se'n va.*)

ESCENA VII

EL BORNÍ, EL XATO y al final GUILLEM.

(*La escena queda un rato sola y en silenci, després treu el cap per la finestra el BORNÍ, qui al assegurar-se que no hi ha ningú, salta dins, dóna una volta per l'escena investigant y torna a la finestra, fa una senyal y apareix el XATO. Ab molta cautela, com es de suposar, se fan-càrrrech del lloch que trepitxen, y, mentres el BORNÍ va al fons a mirar a dreta y esquerra, el XATO vá a la finestra y la tanca. Aquesta escena no hauria de ser parlada, per fer-la ab propietat, però per treurer-li el caràcter agre que representaria, crech convenient posarhi uns quants bocadillos, que han de ser dits a mitja veu y ab serietat còmica.)*

BORNÍ. ¿Estèu segurs, Xato?

XATO. Completament sols; som amos de deu minuts.

BORNÍ. Donchs, amunt, que d'aquí un quart ja sabs que hem de ser a un'altra banda.

XATO. Escolta; ¿ja n'estàs segur de que es aquí l'assalt?

BORNÍ. Si, home; ens han dit la primera casa a má esquerra. Veuràs, treu el plano. (*El Xato desplega un paper a terra y van senyalant y comprobant tot lo que diuen.*) Té, ¿veus? finestra al carrer; sala ab dugues portes; corredor al fons, calaixera a la dreta.

XATO. Justa. ¿Somhi?

BORNÍ. Deixem assegurar de si hi ha el Pigat d'espía. (*Va a la finestra, mira y torna.*) Buida, noy.

(*El XATO treu un llensol del primer calaix y l'estén a terra al mitj de l'escena, després aniràn treyant calaixos, els buidaràn el llensol y els deixaràn escampats per l'escena. Quan són a mitja calaixera fan un farsell y el llen-sen al PIGAT.*)

XATO. Està bé de robâ blanca aquesta familia.

BORNÍ. Lliguemlo y amunt, que's fa tart. (*El lliguen*)

XATO. Comensemne nu altre

BORNÍ. ja n'hi ha prou; tot lo demés es palla.

XATO. Aboquen, donchs (*Ho fan*)

BORNÍ. Hi ha rès més?

- XATO. (*Buidant l'escriptori.*) Aquí hi han duuges pistoles.
- BORNI. Donchs, a la boy.
- XATO. Aquí hi han llibres
- BORNI. I e que tracten?
- XARO. (*Llegint.*) «Aventuras del Senyor Holmes.»
- BORNI. Ah, vinga; l'altre día me'l va recomenar en Tressols aquest llibre.
- XATO. Ara l'arjant; ja sabs que 'ns han dit que era el quarto que ve davant de la finestra.
- BORNI. Donchs, enllestim.
- XATO. (*Probant d'obrir.*) Està tancat. Dom el rusiñol.
- BORNI. Macátxom! Ara me l'he deixat a casa!
- XATO. Ja ho faré ab això
(*Se treu un ganivet de pinxo, ab molles, l'obra y tracta d'espanyar la poria.*)
- BORNI. ¿Encare no, Xato?
- XATO. Probaho tu, Borni; quina porta més mal en-senyada!
(*El BORNI fa la mateixa operació, mentres el XATO obra la finestra y mira per assegurar-se de que no hay novedad.*)
- BORNI. (*Obrint la porta y trobantse front de Guillèm.*) Mal llamp! Xapescando, Xato!
(*Salten per la finestra, seguits de CUILLÈM, que al atravesar l'escena diu:*)
- GUIL. ¡Ja us atraparé!

ESCENA VIII

JEP-ROCH HOMS.

(*Després d'una pausa, entra JEPH-ROCH, es queda parat al fons, veu tota aquella desgracia de calaixos per terra, etc., s'ho queda contemplant un rato y després diu ab serenitat y posantse un dit al front.*)

JEP. Ja ho comprench ¡M'han robat!

CAU EL TELÓ.

TERCER QUADRO

La mateixa decoració: som a la tarde del mateix dia del quadro anterior.

ESCENA PRIMERA

JEPH-ROCH HOMS y DONYA SILVERIA. Jeph-Roch, ab bata y pipa, estarà sentat radera l'escriptori, ab el bras esquert arremangat y donantshi inyeccions de morfina,— Combé parodiar l'escena semblant del acte tercer del *Xerlok Jolms*.

- SILV. *(Entrant, ab dugues cartes a la mà y malhumorada)* ¿Encare tens aquestes potingues? Ab lo que t'està passant, ja hauries de comensar a trobarhi mal gust a n'aquesta professió
- JEP. Jo no soch home que reuli per un granet de sorra que'm trobi al pas.
- SILV. ¿Un granet, dius? Una montanya, deus voler dir.
- JEP. No exageris y sigues considerada. *(Aixó ho diu donant mostres de sufriment motivat per l'introducció del fluido a la carn.)*
- SI V. Pero, que no ho veus que t'estàs desgraciant el bras ab aquestes operacions quirúrgiques?
- JEP. No ho creguis. Ja'm fa mal ja, pero... el mestre ho fa, y els deixebles hem de seguir al mestre.. Veus, ja estich llest; ja pots desar totaixó. *(S'abaixa la mànega y es posa a fumar.)*
- SILV. ¿Que ho desi, dius? *(Agaf. les potingues de sobre la taula y les tira per la finestra al carrer, deixant la finestra tancada.)*
- Veus, ja està desat?

- JEP. Silveria!... ¿Que significa això?
- SILV. Que ja n'estich tipa d'aquestes drogues, de les injeccions y del teu detectivisme en pes!
- JEP. Silveria!...
- SILV. Què?... Que 't creus que 'm fas por? Aixó ja dura massa, tens de confessar qu'has fracassat, que no serveixes.
- JEP. No ho creves pas així aquest dematí.
- SILV. Aquest dematí encare hi creya en tu, pero en sis hores has esguerrat set assumptos que, o molt m'equivoco, o ens costaràn cars.
- JEP. Aixó segóns com se mira.
- SILV. Miraho com vulguis, tros de còniam.
- JEP. Silveria... Silveria!..
- SILV. Jeph-Roch, Jeph^h-Roch!..
- JEP. ¿Es a dir qu'has entrat per insultarme?
- SILV. Ving a ferte entrega d'aquestes dugues cartes qu'han portat per tu
- JEP. Dugues cartes? ¿Que duhen el sagell del ministeri de Governació?
- SILV. El sagell de la pressò nova portan. Aquí les tens. (*Donàntleshi.*)
- JEP. Deu meu, donèume paciència! (*Les desclou y llegeix.*)
- SILV. ¿De qui son?
- JEP. No ho se; l'una es anònima y l'altre veig que no porta firma.
- SILV. ¿Y que diuhen?
- JEP. (*Llegint.*) « Senyor Jeph-Roch Hòms; si desitja « ja recuperar els objectes qu'aquest dematí « han sigut robats del seu domicili, serveixis « quedar-se sol en sa casa, aquesta tarde, de « cinch a sis, preparat per rebre la visita d' « un propi, qui, untantli les molles, li faci- « tarà tal gust. »
- SILV. Y ara, digues: ¿que 'n *di* duheixes d'això?
- JEP. Primer, que el qu'ha escrit aquesta carta es complis o part interesada en el robo; segon, que 's tracta de ferne una coartada; tercer, que no trigaré cinch minuts a rebre un'altre carta ..
- SILV. Aquí la tens, home; si encare no l'has llegida
- JEP. Veus? Ja ho deya .
- SILV. Deu t'ampari!
- JEP. Que veig? És de la nostra filla! (*Ab alegria.*)

- SILV. ¡Ay, filla del meu cor! ¿Què diu, que diu?...
JEP. Si, si, la lletra es d'ella... aquesta cua de la
ese, es la seva cua..
- SILV. Llegeix y acaba
JEP. (*Llegint*) «Estimats pares, no pasin ansia per
«mi; estich segura y ben cuidada; el meu rap-
«tor diu que m tornarà a la llar quan el papà
«deixi el detectivisme y la mamà llensi els
«llibres d'histories»
- SILV. Aixó diu?... Te, te y tel (*Agafa els llibres del
«criptori y els tira ab rabia per terra.*) Ja està.
JEP. ¿Què fas, desgraciada?
SILV. No'n vull sentir parlar més d'en *Xerlok
Holms*.
- JEP. Pensa que es el meu Professor!
SILV. Profesò de què?
JEP. Profesò d'estudis polciachs.
SILV. Profesò de Corpus deu ser, que sempre surt
ab ciris trencats.
- JEP. Silveria!
SILV. ¿Diu res més la carta?
JEP. Sí; hi ha una P. D (*Llegint.*) «Que's quedi el
papà sol aquesta tarde, de cinch a sis, y reber-
rà la visita d'un propi, per sapiguer sa deci-
sió... Y ara, ¡que Deu els ilumini!»
- SILV. (*Aixugantse les llàgrimes.*) ¡Pobre nena, m'
ha fet plorar!
- JEP. Ab uns quants com aquest, tremolaria la
meva serenitat.
- SILV. Després d'això; encare t'hi pensaràs a pre-
sentarte la dimisió a tu mateix?
- JEP. No vull desmayar; sé que haig de ser víctima
del meu talent. Tinch molts contraris, ja ho
sé, però, o jo deixaré de ser en Jeph-Roch
Homs, o aquell que'm vulgui vèncer, primer
tindrà que passar *por encima de mi cadáver!*
(*Treu una pistola del calaix.*)
- SILV. ¿Que't proposes?
JEP. Estàn a punt de tocar les cinch, vesten, dei-
xam sol, que vull rebre al meu conferenciant.
- SILV. Pero ¿no tens por?
JEP. ¡Y que haig de tenir por! Per si acàs, avisa
dos urbans y no't moguis del replà.
- SILV. (*Anantsen, apart*) No hi ha dupte, està tocat
del magi.

ESCENA II

JEPH-ROCH HOMS y GUILLEM.

(*Al quedar-se so' JEPH-ROCH no abandonant la pistola de la mà, dona un vistazo general per la sala, s'asegura de que la finestra està tancada y es posa en guardia, comprent que pot ser atracat pel fons. Apareix en GUILLEM disfressat ab perruca y barba blanca, imitant tot lo possible al PROFESSOR MURIARTY del XERLOK: al apareixer, en JEPH-ROCH li apunta l'arma y ell es queda al fons sens avansar.*)

GUIL. És una mala costum rebre als amichs ab armes de foch.

JEP (*Apuntant encare*) Li adverteixo que si es fica la mà a la butxaca, siga ab l'intenció que's vulgzi, no responch de vostè.

GUIL. Li adverteixo que si no retira el revòlver, me entorno cap a casa.. y tant amichs com avans.

JEP. (*Abaixa l'arma, però la conserva en la mà.*) Digui avans si be ab sò de pau o de guerra.

GUIL. Veig que no'm coneix lo suficient encare.

JEP. Massa que'l conech.

GUIL. St? ¿Còm me dich?

JEP. No hu sé.

GUIL. Diu que'm coneix, y no sab el meu nom?

JEP. Tampoch se com se diu el Comte de Romanones, y el conech de sobres.

GUIL. No'm fassi riure!

JEP. Ni ganes

GUIL. Bé; ¿que retira l'arma... o'm retiro jo?

JEP. ¿Y com m'asegura vostè que ve desarmat?

GUIL. Com? D'aquesta manera!

(*Se treu dos pistoles del abrich y les apunta a JEPH-ROCH, qui es queda més tonto que un traductor del castellà y casi tremolant li diu.*)

JEP. Fassi el tavor de retirar aquestes armes.

GUIL. Li adverteixo que no vull perdre temps, per lo tant, ja està deixant això demunt la taula.

JEP. (*Cuda cop més espantat.*) ¡Es que soch a casa meval

- GUIL. També hi soch jo a casa seva .. y no me'n alabo.
- JEP Vostè m'ha atacat.
- GUIL. Si es que l'he *tacat*, ja anirèm a cal tintorer.
- JEP. Ja veurà...
- GUIL. No tinch set, gracies
- JEP. (*Fent un esfors.. perque no te altre remey*) Tingui; ja està deixada. (*Deixa l'arma a la taula.*)
- GUIL. Ara, passi cap a la finestra.
- JEP Fassi el favor de no tocar-me, eh?
- GUIL. Ara, obri la finestra. (*Feph-Roch l'obra una mica.*) Mes... mes, dich!
- JEP. (*Després d'obrir-la del tot.*) Bueno, home; no s'enfadi.
- GUIL. Ara passi cap a l'altre banda. (*Apuntantli les pistoles el fa passar cap al escriptori.*) Y ara que està desarmat, tinch de dirli una cosa. Veu? Les meves pistoles no estaban carregades. (*Apretant els gatillos.*) Y la de vostè tampoch; aixís ho habíam convingut ab seva senyora
- JEP De modo que vostè s'entent ab la meva senyora?
- GUIL. No tinch tant mal gust. Y ara, sevemhi y capitulèm. (*Scuhen al mitj.*) Crech que ja deu haber endevinat perque vinch?
- JEP. Y també crech que vostè deu endevinar la meva contestació.
- GUIL. Donchs, miri. (*Se fica la mà a la butxaca del infern, Feph-Roch s'espanta y s'aixeca.*)
- JEP ;Cuidado, eh!
- GUIL. (*Treyntse un carnet.*) No tingui por; segui. És el carnet de memories. El día 31 de Febrer d'aquest any, vaig enamorar-me de la filla de vostè.
- JEP. La Timorata?
- GUIL. La mateixa, y calli. En el 15 de mars, va perjudicarme en els meus negocis, negant-me l'entrada a n'aquesta casa en calitat de promès.
- JEP. No me'n recordo, ni'l tinch present d'haberlo vist may a vostè.
- GUIL. Donchs, perquè ha dit que'm coneixia?
- JEP. Perque, al entrar, m'ha semblat el *Professor Muriarty*.

GUIL. A primers d'Abril, vaig sortir de viatge per uns quants dies, y, durant aquest temps, vostè ha efectuat un cambi que'm va molestar en gran manera y va desbaratar el meus càlculs.

JEP. Segueixo no entenentlo ni d'una paraula.

GUIL. Ahir, dematí, va engegarme un tret que per poch me pela .. y finalment, aquesta nit passada m'ha tingut reclós en aquest quarto, contra la voluntat de sa filla

JEP Jo crech que somnió

GUIL. No somnia, y deixim acabar. A vostè aquest dematí, mentres era a descobrir el robo de la casa Pere Graner fill, s. en c; li han buidat el pis, deixantlo sense una camisa pera fer la mudada.

JEP. És cert... però...

GUIL. Calli! Mentres vostè assegurava que la filla de don Pau había sigut raptada pel seu xicot, a vostè, el seu futur gendre, que soch jo, li birlava sa filla; y, per últim, volent exercir de detective, fentme agafar al ficarme ja a la gola del llop, es vostè qui's veu sorprès y m'ha de demanar que li perdoni la vida.

JEP. Qui dimoni es vostè, que té tal poder sobre mi y'm deixa tant abatut com humiliat.

GUIL. Soch el destí.

JEP. Tot això tindria fàcil arreglo si vostè no fóss tant vell y tant lleig, pera que la meva pobre filla pogués estimarlo

GUIL. Això no es cap inconvenient.

JEP. Però, que no veu, senyor. . Destí, que encara que jo m'hiavingui a tots aquets tractes, la la meva filla no consentirà ab el casament?

GUIL. Ja li farèm donar el sí.

JEP. Però això seria sacrificarla, fentla víctima dels meus pecats!

GUIL. No ho cregui. Això seria donarli la vida. Ho vol veure?

JEP. Jo lo que vull es despertar d'aquest somni.

GUIL. (*Anant al fons y cridant*) Timorata, vina

ESCENA III

Dits y TIMORATA.

(*Timorata entra y's tira als brassos de son pare; mentres tant en Guillèm se treu la perruca y la barba y l'abrích, quedant ab el vestit d'abans.*)

TIMO. Pare!

JEP. Filla!

TIMO. (*Anant a Guillèm*) Guillèm!

JEP. Però, voleu explicarme que significa aquesta comedia?

TIMO. Que en Guillèm es el xicot de que li havía parlat y que ha representat aquest pap r pera treureli la vena dels ulls, papá.)

JEP. Ja vaig despeitant.

GUIL. El robo s'ha efectuat per encàrrech meu, a fi de convèncer de que vostè, volent vigilar la casa dels altres, abandona la seva. La noya no ha estat raptada, ja que no s'ha mogut de la portería. Avuy li seràn retornats els objectes robats, y vostè, en cambi de tot això...

JEP. Li cedeixo la mà de la meva filla.

GUIL. Una mica més.. Abandoni l'uniforme!

JEP. No; això no; m'hi resisteixo!

ESCENA ULTIMA

Dits, DONYA SILVERIA, al final DON PAU y DON PERE.

SILV. Socorro! Socorro!

JEP. Què es això?

SILV. (*A Jep-Roch.*) Ara pagaràs tots els mals que has comès, (*A Guillèm, abrassantsh.*) No'ns abandoni, Guillèm!

GUIL. Però, què passa?

SILV. Que don Pau y don Pere venen furiosos, per que volen venjarse d'aquest brètol, per haver deshonrat families y fet agafar a ignocents.

JEP. Després que'ls he descubert l'adulteri de l'un y el robo de l'altre?

SILV. No hi ha tal adulteri ni tal robo

JEP. Còm? Donya Ramona y sa filla?

SILV. No han tornat a sa casa fins aquest demati,

perque durant la nit passada van agafar una calipandria al *parque* y's van quedar a dormir a casa sa germana.

JEP. Però don Pere...

SILV. Va ser una equivocació de suma al comprobar el llibre de caixa.

GUIL. El veu clar el seu fracàs?

TIMO. Sí, papà, treguis l'uniforme de detectivel!

JEP. Tu m'has tocat el cor! (*Soroll de bastons, apareixent don Pau y don Pere furiosos, que al anar a entrar els hi barra'l pas en Guillellem.*)

PERE. Ahont es aquest calumniador?

PAU. Pillo! Esguerra matrimonis

GUIL. Enrera tothom!

PAU. PER. Venjansa! Mori'l detectiu camama!

JEP. (*Ara s'haurà tret la bata, agafa el bastó, la pipa y la pistola, y, tirantho tot per la finestra, diu, ab enèrgia y y ab convenciment.*)

Ja no'n soch de detectiu; mireu!

PROU D'AQUEST COLOR.

COMEDIAS EN UN ACTE

ORIGINALS DE
SALVADOR BONAVÍA

Las desgracias del Tenorio.	4 homes	1 ral.
Un Bang al Astillero.	7 »	1 »
Un Tenorio y un Mejía.	8 »	1 »
Turrons y Neulas.	6 »	1 »
Sereno las vinticuatre	5 »	1 »
La professó de Corpus.	4 »	1 »
Sogras á la graella.	4 »	1 »
Las Estatuas del Tenorio	5 »	1 »
Pitarra	3 »	2 »
Astronomía Cómica	2 »	1 »
Á las locas . no's deu res	2 »	1 »
Un viatge á Barcelona	2 »	1 »
De balcó á balcó	2 »	1 »
L'Abi del Parque	4 »	1 dona 1 »
Lo Senyor Mauri	4 »	1 » 1 »
Lo gall de Nadal	7 »	1 » 1 »
Lo ball de la Candelera	2 »	1 » 1 »
Lo pinxo de la Bordeta.	4 »	1 » 1 »
Corrida de Bous	5 »	2 » 2 »
Home casat, burro espafiat	10 »	1 » 2 »
El Defectiu Zeph-Roch Boms	6 »	2 » 2 »

